

A apărut recent, în sfârșit, cartea de poezie (prima) a băimăreanului Traian Velea, *Iubi-te-voi, Doamne!* (Ed. Galaxia Gutenberg, 2015). Este un fel aparte de a înțelege și performa discursul poetic, în tradiția mării poezii creștine din literatura română. Titlul însuși al volumului este, după cum se poate vedea, un ecfonis devoțional al psalmistului (Ps. 17, 1) care, transpus în liturgica bizantină, a dat un imn de o rară și negrăită frumusețe.

Poemele lui Traian Velea sunt construite ca tot atâtea comentarii sermonizante la unele locuri biblice binecunoscute, mai restrânse ori mai cuprinzătoare, propoziții sapiențiale condensate la imperativ ori veritabile pericope in extenso, precum și enunțuri autoreferențiale. Ironia sa atinge uneori culmi de sarcasm arghezian ucigător, în mimarea felului comun de a-L reprezenta pe Dumnezeu: „Mii de ani m-am întrebat, ca vita, / Oare-n care ceruri locuiești / Și de multe ori m-a împins ispita / Să mă sui, să văd cum mai trăiești // Eu mi-am tras o vilă cu trei caturi / Patru miliarde de <pitici> / Și-un hotel cu două mii de paturi / Poți să vii să locuiești aici !” (*Locuința lui Dumnezeu*).

Sentimentul culpabilității și al autodamnării este prezentat în același fel: „Cincisprezece arginți cer azi pe Tine / Nu urc prețul cu nimic mai sus. / Nimeni nu-i mai ticălos ca mine: / Doamne, eu Te vând la preț redus !” (*Vino, Doamne!*)

). Alteori, ne aflăm în fața unui patetism numai aparent desuet, aer de *aedificatio*

și tămâie exprimat nu fără forță poetică: ”A pierit și Marea, cum a zis profetul... / De-ai umbla pe ape n-ai pe ce călca... / Dar în ochii-mi sarbezi port Ghenizaretul: / Hai și calcă, Doamne, pe retina mea!” (

... *Și Marea nu mai este*

).

Desigur, Dumnezeu este Absolutul în sine dar Lui, ca Absolut, nu se poate să-L lipsească absolut nimic, inclusiv Relativul. Relativitatea lui Dumnezeu la percepția umană asupra Lui poate să dea efecte imagologice grotești, precum în mentalul fetișist, idolatru, superstițios,

interlop: (...) „Mersi că toată Franța mă cunoaște / Și că din multe m-ai făcut scăpat / Căci eu Te port, Cristoase, ca pe moaște / La cheile merțanului furat” (*De la mare*). În extremis, este de admis că tocmai această relativitate îl va fi făcut pe un Friedrich Nietzsche să tragă semnalul de alarmă: „Dumnezeu este mort!”, cu determinarea mai îndeaproape că, într-o lume greu secularizată, nu filosoful săvârșește înfricoșătorul deicid, ci noi înșine îl ucidem pe Dumnezeu, fiecare dintre noi, în inimile noastre.

Din cealaltă parte, viața finită a omului, trăită fără o stea fixă călăuzitoare și fără reperul moral imobil al divinității, intră în derivă și ne înșală așteptările de autenticitate cu falsitatea și cu facticitatea, viața ne înșală cu moartea și atunci viața devine „curvă” în sensul înțelepciunii populare și al desfrânatei din Apocalipsă, motiv de ceartă cu Bunul Dumnezeu în maniera nefericitului Iov al Vechiului Testament: „Ce să-Ți mai reproșez acum, Doamne, / Când nici a mă încinge nu mai pot... / Mai lasă-mi una-două toamne / Și cheamă-mă apoi să-Ți spun chiar tot / (...) La urma urmei asta-mi mai rămâne: / Iartă-mi spurcata gură dacă poți / Ești cel mai mare proxenet, Bătrâne: / Aceeași curvă ne-o trimiți la toți!” (*Despre toate cele...*).

Venit în sfera eterată a poeziei religioase în siajul unor autori mari precum Tudor Arghezi sau Ioan Alexandru, Traian Velea este fără îndoială un poet cu o originalitate reală, unul care și-a găsit tonul, soluția constructivă, ritmul și tehnica prozodică, dar mai cu seamă universul propriu de teme, simboluri și (des)cifrări. Un poet matur, care a trăit o viață – ca judecător și avocat – în labirintul infernal, urmuzian al instituțiilor care împart dreptatea pe pământ, dar care lăuntric a trăit tot timpul cu nostalgia Ideii de Adevăr dumnezeiesc, care plasează înțeleșurile ultime și împăcarea sufletului omenesc în adâncul mării, adânc care rămâne veșnic liniștit (Wittgenstein dixit), oricât de mari și de zbuciumate ar fi valurile de la suprafață.

AUTOR: □ prof. univ. dr. Iuga Nicolae